र्देशं द्विवनिर्देशपक्षनिन्दापुरःसरं दूषयति । प्रत्युद्यामिनं प्रतिकूलोद्योगवन्तम् ॥२॥ देवानिच्छतीति देवयुः विश्वैरपि देवैर्वरणीया विश्ववारा । कुशलादिस्तुतिमात्रेण प्रायेण परितोषादीडेन्या मनुष्याः । हविःप्रदानमन्तरेणापरितोषाद्देवा यज्ञियाः ॥३॥ देवमनुष्यात्मकासु प्रजासु मध्ये याः प्रजा यष्टव्यत्वेन यज्ञमन्वभजन् तं प्रकारमाह । यज्ञसंस्पर्शवतां न कदाचित्पराभवोऽस्ति तदसंस्पृष्टं च न किंचिदस्तीति यज्ञस्तुतिः ॥४॥ निगदविभागगतां नवसंख्यां प्रशंसति । व्याहृतय उक्तवाक्यानि तानि च नव सप्त शीर्षण्या द्वाववाञ्चाविति ॥५॥ अथाश्रावणप्रत्याश्रावणे विधातुमाख्यायिकामाह ॥६॥ अध्वर्युकर्तृकमाश्रावणमाग्नीध्रकर्तृकं प्रत्याश्रावणम् । स्वर्गाख्यफलोदयात् बीजत्वं यज्ञस्य । अध्वर्य्वादयः सम्यक् प्रदाय-प्रदाय एकोऽन्यस्मै सोऽप्यन्यस्मा इत्येवं प्रकारेण यज्ञमनुतिष्ठन्ति यजमानमनपेक्ष्य तस्य तत्र व्यापाराभावात् । यथा जलैरापूर्णं घटादिपात्रं गृहान्तर्गतप्रभूतभाण्डपूरणसमये परस्परहस्तेन संचरन्ति तद्वत् ॥७॥ अथ संग्रहेणोक्तं यज्ञसंप्रदानं विशिंषन्नध्वर्य्वादेः स्वस्वकालेषु मौनं विधत्ते । होतारं प्रत्यनुब्रूहीत्युक्त्वा प्रस्तुतानुपयोगि वचनं न ब्रूयात् होताप्यनुवचनद्वारेण वाग्रूपयज्ञस्य स्वस्मिन् (ज्ञः स्वस्व° B. ज्ञः स्व° AC.) समावेशात् न व्याहरेत् ॥८॥ स वषट्कारेणेति सोऽध्वर्युः होतृकृतेन वषट्कारेण हविःप्रदानसाधनेन अग्नौ योनिभूते रेतोभूतं हविः सिञ्चति ॥ अथ सोमविषयं वाङ्नियमं प्रतिज्ञानीतेऽथेति ॥११॥ यदा उद्गातार स्तोत्रं प्रारभेरन् तावदध्वर्युर्ग्रहणादनन्तरं नापव्याहरेत् ॥१२॥ तऽउद्गातारोऽपि यदाध्वर्युरुपावर्तध्वमिति ब्रूयात्तदानीं तस्य यज्ञस्तान्प्राप्नोति अतः प्रभृति उत्तमास्तोत्रियापर्यन्तं न वदेयुः ॥१३॥ होतापि यैषान्तिमा च स्तोत्रियेति यदा प्रज्ञापयन्ति तदा प्रभृति न वदेत् ॥१४॥ यथा पूर्णपात्रमभिमतप्रदेशे घटादिषु प्रक्षेपमकृत्वा अन्यत्र परासिञ्चेत् । संविदानाः ऐकमत्यं प्राप्ताः स्वस्वकर्तव्यमेकाग्रेण जानन्तः । एवं सत्येकोऽप्यृत्विङ्न मुह्यति स्वानुष्ठेयं न विस्मरति । भर्तव्यः पोषयितव्यः ॥१५॥ आश्रावणादिपंचकमनूद्य प्रशंसति । यज्ञोऽपि पाङ्क्तः धानाः करम्भ इत्यादिहविर्गतपञ्चसंख्यायोगात् पाङ्क्तः पशुः चत्वारः पादाः शिर एकमिति वा लोमत्वङ्मांसास्थिमज्जभेदेन वा ॥१६॥ समप्लावयन् सर्वत्र व्याप्तानकुर्वन् ॥१८॥ यदीष्ट्या सौर्यादिकया फलान्तरसाधनभूतया यजेत तत्र वा ॥१९॥ चरुपुरोडाशादिना विशेषेण राजतऽइति विराट् वेद्यात्मिका पृथिवी सा धेनुत्वेन प्रकल्प्यते । स्तनपानाय वत्सस्य कण्ठगतं पाशं व्यश्लेषयन् । अपरिवीतं वत्समूर्ध्वमूधसोऽभिमुखमनयन् । उपासीदन् दोहाय गोः समीपे स्थिताः । य एतदाश्रावणादिकमेवं दोहात्मकतया जानाति ॥२०॥ २ ॥५॥

प्रयाजान्विधित्सुर्निर्वचनद्वारेण तान्प्रशंसितुमाख्यायिकामाह । एतस्मिन्दर्शपूर्णमासात्मके यज्ञे प्रजापतौ आश्रावयास्तु श्रौषडित्यादिसप्तदशात्मकस्य प्रजापतेर्यज्ञरूपत्वात् यज्ञे प्रजापताविति सामानाधिकरण्यम् ॥२॥ स्वं पयः प्रतिनियतधनरूपं क्षीरं । पयःकार्यत्वादाज्यमपि पयः गोमहिष्यादीनां संवत्सरपर्यन्तप्रायेण दोहात्मत्वम् ॥५॥ अभितरामु वै शत्रोरत्यन्तमभिमुखं खलु अग्नावपि ईषदीषत्पुरस्तादाक्रम्य जुहुयात् ॥६॥ आश्रावणस्य प्रदानाङ्गतया तयोः प्रदेशैक्यलाभादित्यभिप्रायात्पक्षान्तरमाह यत्रोऽएवेति । आहवनीयमध्ये यस्मिन्नेव प्रदेशेऽग्निं प्रज्वलितं मन्येत तत्र पश्चाप्याज्यतीर्जुहुयात् यस्मात्समिद्धाग्निदेशहोमादाज्यतयोऽपि प्रदीप्ताः फलजननसमर्था स्युः ॥७॥ हे होतः समिन्नामिका अग्निमूर्तीः प्रति तासां यागाय या-